

Jeřáb dunajský

Sorbus danubialis (Jáv.) Prodan

Stupeň ohrožení: C3

POPIS

Keř až malý strom do 4 m, výjimečně až 5 m výšky. Pupy jsou protáhle vejcovité, šedě plstnaté až olysalé, s řasnatou vernací. Listová čepel je menší než u muku, 4-5(-9) cm dlouhá, 3-4 cm široká, kosníkovitá až okrouhle kosníkovitá, na bázi klínovitá, nad spodní třetinou dvojité hrubě až zastříhovaně pilovitá a zprohýbaná, na svrchní straně lysá, jen v mládí chlupatá nebo řídce plstnatá, naspodu plstnatá. Květenství kompaktní, s plstnatými, olysávajícími větvemi. Kališní cípy za květu ohrnuté, za plodu vytrvalé, korunní lístky široce eliptické až okrouhlé, žlutobílé, semeník polospodní, čnělky 2-3, volné, blizny ploché. Malvice kulovitá až široce elipsoidní nebo vejcovitá, 7-9 mm v průměru, červená, lesklá, s velkými nečetnými lenticelami a více méně vzpřímenými kališními cípy.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Roste na mělkých vysychavých půdách převážně na bazickém (vápence, čediče, znělce), ale i na kyselém podloží, zpravidla na otevřených pleších xerothermních skalních stepích či ve světlých šipákových doubravách. Podle databází se nejčastěji nachází ve společenstvech třídy *Quercio-Fagetea*, (Svazy *Quercion pubescenti-petraeae*, *Fagion*, *Carpinion a Tilio-Acerion*), dále ve společenstvech třídy *Quercetea robori-petraeae* (svaz *Genisto germanicae-Quercion*), *Erico-Pinetea* (svaz *Erico-Pinion*), *Vaccinio-Picetea* (svaz *Dicrano-Pinion*), *Rhamno-Prunetea* (svaz *Prunion spinosae*), *Trifolio-Geranietea sanguinei* (svaz *Trifolion medii*), *Festuco-Brometea*. Je výrazně světlomilný. Vyskytuje se převážně na JZ, Z, SZ a S expozicích v nadmořských výškách do 600 m, výjimečně výše (Plešivec 940 m n. m.).

ROZŠÍŘENÍ

Druh s ostrůvkovitým výskytem ve střední a jihovýchodní Evropě. V ČR roztroušeně až vzácně v termofytiku a teplejších polohách mezofytika (střední, severní a severozápadní Čechy, jižní Morava), zcela výjimečně v oreofytiku (Krušné hory). Zaznamenán byl v uvedených fytogeografických okresech: Českomoravská vrchovina 1, Český Kras 4, Dolní Povltaví 13, Doupovská pahorkatina 32, Doupovské vrchy 51, Džbán 5, Krušné hory 1, Krušnohorské podhůří 3, Křivoklátsko 6, Lounsko-labské středohoří 83, Mikulovská pahorkatina 6, Milešovské středohoří 7, Moravské podhůří Vysočiny 12, Moravský kras 4, Podbrdsko 1, Podještědí 4, Polomené hory 2, Ralsko-bezděžská tabule 14, Slezská pahorkatina 1, Střední Povltaví 14, Středočeská tabule 10, Verneřické středohoří 41, Znojensko-brněnská pahorkatina 19.

PŘÍČINY OHROŽENÍ

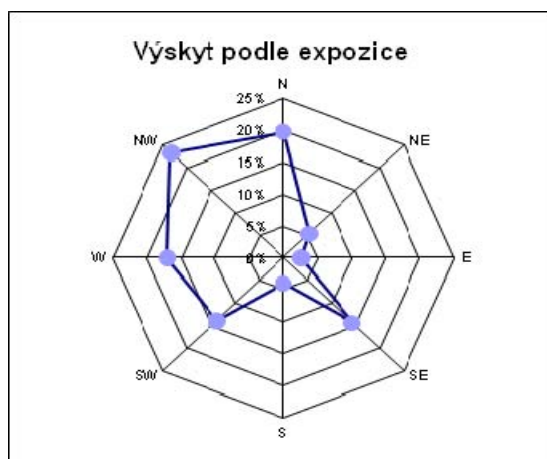
Výskyt jeřábu dunajského je roztroušený a na lokalitách se vyskytuje v relativně nízké početnosti. Ohrožen může být sukcesním zarůstáním biotopů. Vzhledem k nízkému růstu může být zejména případné zmlazení ohroženo též okusem.

SEZNAM LITERATURY

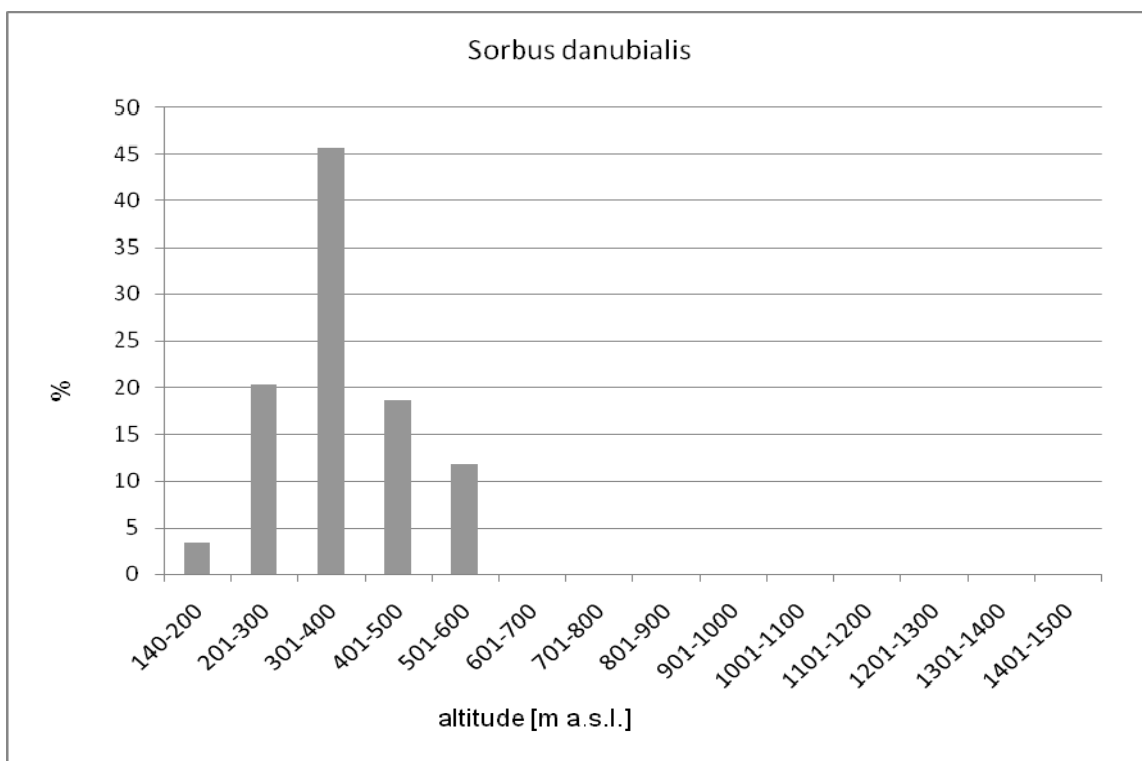
LEPŠÍ M., VÍT P., LEPŠÍ P., BOUBLÍK K. & KOLÁŘ F., 2009. *Sorbus portae-bohemicae* and *Sorbus albensis*, two new endemic apomictic species recognized based on a revision of *Sorbus bohemica*. Preslia 81: 63–89.

Kovanda M., 1992. *Sorbus – jeřáb*. In: Hejný, S., Slavík, B. (eds.): Květena České republiky 3. Academia, Praha: 474-484.

Šefl J., 2007. *Jeřáby na Podyjí*. Thayensia, 7: 121-151.

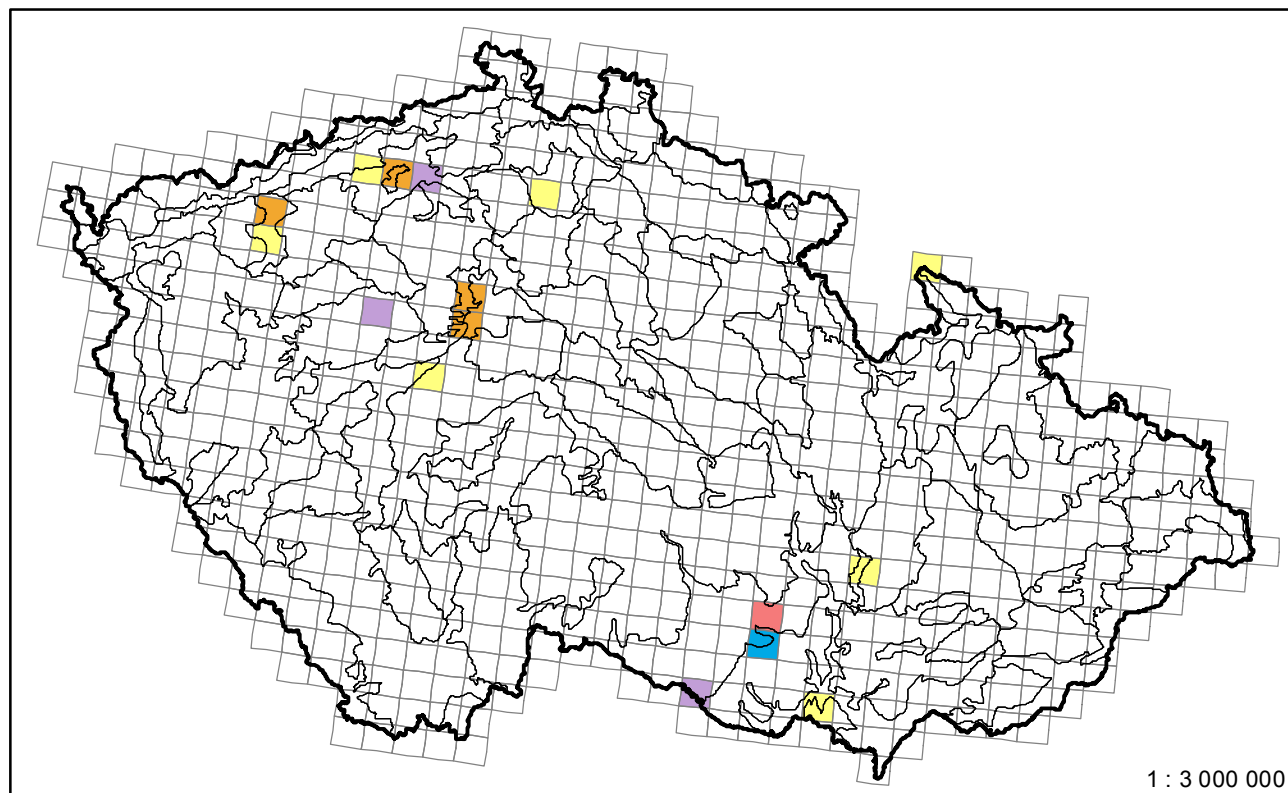

Výskyt podle nadmořské výšky

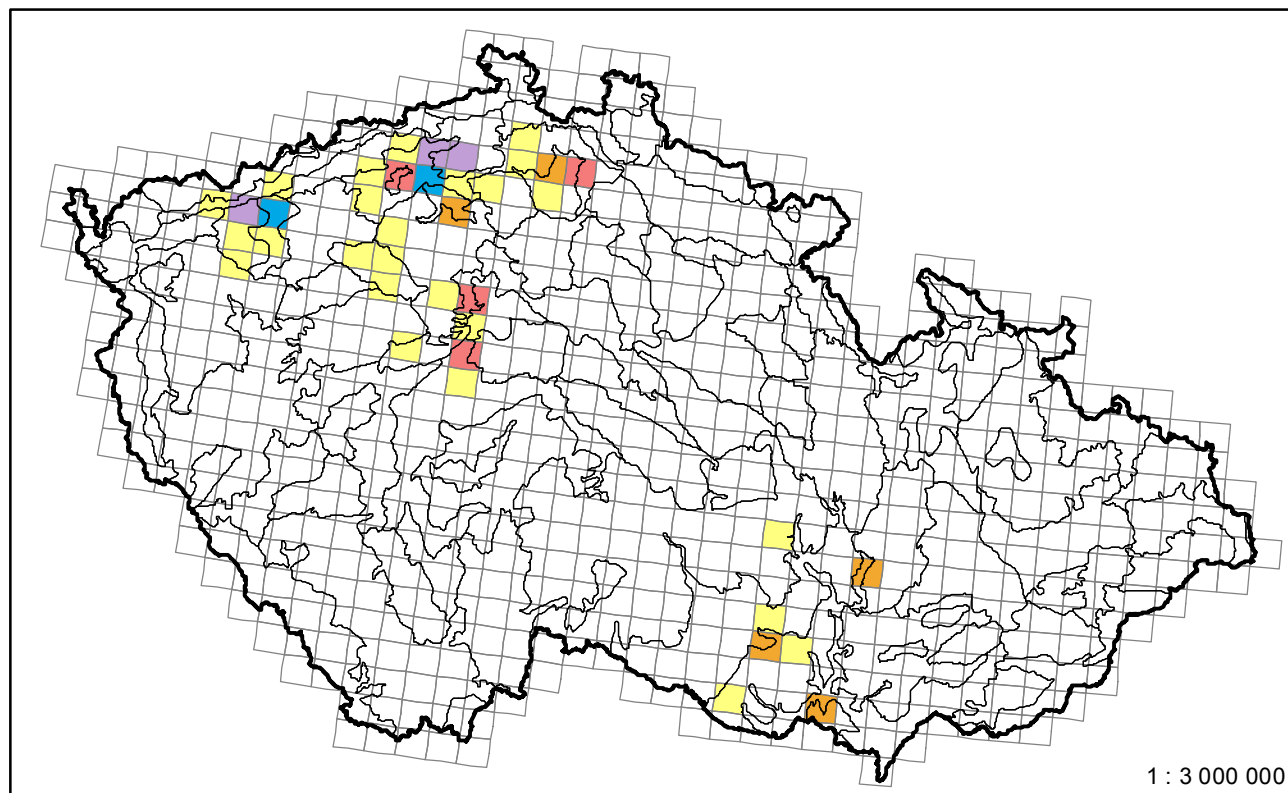

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 2 3 4 - 6 9

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 - 2 3 - 5 6 - 8 9 - 26 27 - 37